

משיחות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

אחרון של פסח, ה'תשכ"ג

בלתי מוגה

יו"ל לש"פ תזריע-מצורע, ה'תשס"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושבע לבריאה

מאה וחמש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הילד מענדל שיחי

ליום הולדתו ח' ניסן

ולרגל הכנסו לבריתו של אאע"ה

ט"ו ניסן, א' דחה"פ, ה'תשס"ז

ולזכות אחיותיו ואחיו

שרה אסתר, חנה רחל ומנחם נחום

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' מאיר רפאל וזוגתו מרת העניא שיחיו פרעגער

ב"ה.

בשורה טובה למבקשי ה'

ב"ה ות"ל זכינו שבימים אלו הגיע מבית הכורך הספר

תורת מנחם – התוועדויות כרך לב

כולל המאמרים והשיחות מיום ב' דראש השנה

עד ש"פ וארא, ראש-חודש שבט ה'תשכ"ב

ניתן להשיג בחנויות הספרים קה"ת:

באה"ק: 03-9606-018 בארה"ב: 718-778-0226

בן ניתן להשיג את הכרכים א – לא

ובן את סדרת ההתוועדויות

תשמ"ב – תשנ"ב (43 כרכים)

©

Published and Copyright 2007 by

VAAD HANOCHOS BLAHAK

788 Eastern Parkway Suite #408

Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (718) 778-5776

E-mail: info@lahak.org

Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5767 • 2007

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (718) 778-5776

סדר ועימוד בתכנת „תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

מהחיוב בפ"ע בימים שלאח"ז) ושכח בליל ב' מברך (לא רק באחרון של פסח, שלא נפטר בברכת יום א', אלא גם) בכל ימי הפסח, משום דס"ל דעבדינן תקנתא לתקנתא (כנ"ל ס"ד) — הנה ג' תקנות ס"ל גם לאדה"ז שאין עושין.

ובנוגע להזכרת שהחיינו באחרון של פסח — הרי זה ג' תקנות: (א) קס"ד דאמירת שהחיינו — בשביעי של פסח, (ב) הזכרת שהחיינו עכ"פ, אף שע"פ דין אין לאמרו. (ג) כל זה — באחרון של פסח.

ט. והנה, אע"פ שבאחרון של פסח לא היו רבותינו נשיאינו מזכירים ע"ד הקס"ד דאמירת ברכת שהחיינו כמו בשביעי של פסח — הרי לאידך גיסא, השמחה דאחרון של פסח אצל רבותינו נשיאינו היתה גדולה יותר מאשר בשביעי של פסח, כידוע שבשביעי של פסח היו רבותינו נשיאינו בתנועה של "אָנגעצוייגנקייט"²⁴, ואילו באחרון של פסח היו בשמחה.

וטעם הדבר — כיון שאחרון של פסח קשור עם הגאולה העתידה לבוא ע"י משיח צדקנו (כמשנ"ת בשיחות שלפנ"ז), גואל ראשון הוא גואל אחרון²⁵, ולכן השמחה שבו היא גדולה יותר מכל שאר ימי הפסח הקשורים עם הגאולה ממצרים.

וע"י השמחה עצמה, שענינה הוא פריצת גדר²⁶, והיינו, שכללות עבודת האדם נעשית באופן של פריצת כל ההגבלות והגדרים, באופן ד"ופרצת"²⁷ — פועלים ש"יעלה הפורץ לפנינו"²⁸, בעגלא דידן.

* * *

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תזריע-מצורע, ג' אייר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק משיחות אחרון של פסח, ה'תשכ"ג, הנחה בלתי מוגה — שקו"ט ע"ד ברכת שהחיינו בשביעי ואחרון של פסח.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ל' ניסן, אדר"ח אייר, ה'תשס"ז
מאה וחמש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ.י.

(24) = מתיחות מסוימת.

(25) ראה שמו"ר פ"ב, ד"ו. זח"א רנג, א. שעה"פ ויחי מט, יו"ד. תו"א משפטים עה, ב. (26) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. ועוד.

(27) ויצא כח, יד.

(28) ע"פ מיכה ב, יג.

לענין של ספק (ראה שו"ת דבר אברהם סל"ד), והיינו, לפי שספה"ע הוא הכנה למ"ת (ראה ר"ן סוף פסחים), ובתורה לא שייך ענין של ספק. אבל אעפ"כ, הרי חג השבועות ("זמן מתן תורתנו") עצמו הוא ב' ימים, מצד ספיקא דיומא. ובהתאם לכך, הנה שביעי של פסח יכול להיות הכנה ליום א' דחג השבועות, ואחרון של פסח — ליום ב' דחג השבועות.

וכיון שבשביעי של פסח ניתוסף ענין מיוחד של שמחה, יש מקום לאמירת ברכת שהחיינו בשביעי של פסח¹⁹ (נוסף על החיוב מצד עצמו שיש בו כבכל ימי חג הפסח) — לא מצד הענין דביזת הים, שלהיותה בערך לביזת מצרים, יכולים להשוות זאת לימי חול המועד סוכות, שאף ש"כל יום הוא חלוק בקרבנותיו מיום חבירו .. והרי כל יום הוא כמועד בפני עצמו"²⁰, מ"מ אין אומרים בהם שהחיינו, אלא — בעיקר — מצד ההכנה למ"ת, שלהיותו ענין שבאין ערוך ליצי"מ, יש מקום שמצד זה יאמרו שהחיינו בשביעי של פסח.

והסיבה לכך שאין אומרים שהחיינו בשביעי של פסח מצד ענין ההכנה למ"ת שנתחדש בו (שעל זה אי אפשר לומר "שכבר אמרו בשתי לילות הראשונים של פסח") — בגלל שברכת שהחיינו היא רק על שמחת לב מדבר שישנו בפועל ובמזמון, ולכן אי אפשר לברך שהחיינו מצד ההכנה למ"ת, שזהו ענין שהיה לאחרי זמן. וע"ד שאין מברכים שהחיינו על ספירת העומר, כיון שכל ענין ספה"ע הוא הכנה לעצרת שתלוי בספירת שבעה שבועות²⁰.

ואעפ"כ, כיון שיש מקום לאמירת שהחיינו בשביעי של פסח, לכן נהגו רבותינו נשיאינו שבכל שביעי של פסח היו מזכירים ע"ד ברכת שהחיינו בדרך שאלה עכ"פ.

וע"ד המסופר²¹ אודות הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב, שבאמירת "ברכה מעין שלש" הי' חותם: "על המח"י", ואח"כ הי' מוסיף: "ועל הכלכלה אומר המחותן (רבינו הזקן) שלא לומר"²², והיינו לפי שרצה להזכיר "על הכלכלה" בדרך שלילה עכ"פ.

ח. אמנם, הנהגה זו (להזכיר ע"ד אמירת שהחיינו בדרך שאלה עכ"פ) היתה בשביעי של פסח דוקא, ולא באחרון של פסח — אף שכיון שאחרון של פסח הוא יו"ט שני דשביעי של פסח, צריכים להיות בו כל הענינים דשביעי של פסח, כמו כל יו"ט שני של גליות, שיש בו כל הענינים דיו"ט ראשון, מצד ספיקא דיומא²³:

גם לדעת אדה"ז שמי שאמר שהחיינו בליל א' (שעי"ז נפטר

בס"ד. משיחת אחרון של פסח, ה'תשכ"ג.

— שקו"ט ע"ד ברכת שהחיינו בשביעי ואחרון של פסח —

בלתי מוגה

א. מצינו בהנהגת רבותינו נשיאינו (אצל רבינו נשיאינו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, וכן אצל אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע), שקודם הקידוש דליל שביעי של פסח היו מזכירים — בדרך שאלה — שהיום אין מברכים ברכת שהחיינו! וכך נהגו בכל שנה ושנה, והיינו, שלמרות ששאלה זו (למה אין מברכים שהחיינו בשביעי של פסח) נשאלה כבר בשנה שעברה, חזרו והזכירו שאלה זו עוד הפעם. — החילוק הי' רק אל מי היו מפנים את השאלה, אבל תמיד היו חוזרים ומזכירים את השאלה. ולכאורה יש לתמוה על הנהגה זו — לשאול על דין המפורש בשו"ע, ובכל שנה מחדש — שלא מצינו דוגמתה בענין אחר.

ולהעיר, שבתחילה היתה הנהגה זו בחשאי, ולכן לא שמענו ביאור על הנהגה זו, אבל כיון שכבר נתפרסם הדבר, יש מקום לשקו"ט בביאור הטעם להנהגה זו.

ולאידך גיסא, יש לבאר הטעם שהנהגה זו היתה בשביעי של פסח דוקא, ולא באחרון של פסח, אף שלהיותו יו"ט שני דשביעי של פסח, צריכים להיות בו כל עניני היו"ט דשביעי של פסח.

ב. ובהקדמה — שיש לחקור בהטעם שאין מברכים שהחיינו בשביעי ואחרון של פסח וכן בחול המועד, שיש לפרשו ב' אופנים: (א) החיוב הוא רק על התחלת המועד (כמו אמירת הלל ש"בהתחלת המועד הוא שתקנו לקרותו"²⁴), ורק אם שכח לברך בתחלת המועד, מברך בימים שלאח"ז מצד תשלומין, (ב) החיוב הוא על כללות זמן המועד, אלא שנפטר מהחיוב עי"ז שברך בתחילת המועד.

[פרטי הדברים בהחילוק שבין אמירת הלל לברכת שהחיינו, והנפק"מ לדינא בין ב' האופנים הנ"ל, לענין גר שנתגייר וקטן שהגדיל, או אם אירע אונס לאחרי תחלת זמן החיוב — ראה בהשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ונדפסה בלקו"ש חל"ז ע' 14 ואילך].

(19) ראה גם לקו"ש שם ע' 19 — בנוגע להשייכות לגאולה העתידה.

(20) ראה שו"ת הרדב"ז (סי' אלף שכז).

אבודרהם סדר תפלות של חול (שער ג).

מהרי"ל סדר ברכת העומר. ועוד.

(21) ראה גם דרכי חיים ושלום אות שיא בהערה ג. אור ישע — מנהגי מהרי"ו סוליצא (ירושלים, תשמ"ו) אות קמב בהערה רכ.

(22) ראה שער הכולל ספלא"ד.

(23) נזכר גם שבנוגע לספה"ע אין מקום

(1) ראה גם שיחת אחש"פ תשמ"ג ס"ג (ואילך).

ואילך (התועודיות תשמ"ג ח"ג ע' 1308 (2) שר"ע אדה"ז או"ח סת"צ ס"ו.

ושלימות היציאה ממצרים — כי, גם לאחרי שיצאו ממצרים, והגיעו כבר ל"פי החירות"⁹, שלפי מנהג מצרים הנה כל עבד שבורח מאדוניו כשהי' מגיע לפי החירות הי' נעשה בן חורין¹⁰, הרי עדיין היו המצריים רודפים אחריהם, ועד שהיתה כתה מבנ"י שאמרו "לשוב למצרים"¹¹, ובלעדי כתה זו לא היתה יכולה להיות היציאה ממצרים גם אצל כל בנ"י ומשה רבינו, כיון שהיציאה ממצרים הוצרכה להיות באופן שאפילו יהודי אחד לא ישאר בגלות מצרים¹².

ונוסף לכך שבקריעת ים סוף הי' גמר ושלימות היציאה ממצרים, הנה עי"ז ניתוסף עליו גדול יותר לגבי יצי"מ — כמארוז¹³ "גדולה היתה ביזת הים מביזת מצרים".

ונוסף על העילוי ד"ביזת הים", שאף שהיתה גדולה מביזת מצרים, הרי זה עדיין בערך זל"ז — ניתוסף בקריעת ים סוף עליו שבאין ערוך לגמרי, שעיי"ז נעשית ההכנה למתן-תורה:

מבואר בדרושי חסידות¹⁴ שהענין דקריעת ים סוף לא הי' בשביל הצלת בנ"י ממצרים, שהיתה יכולה להיות באופן אחר, וגם לא בשביל המשך הליכת בנ"י במדבר, שהרי באותו צד שירדו באותו צד עלו (כדאיתא בתוס'¹⁵), אלא הענין דקריעת ים סוף הי' הכנה למתן-תורה — כי, עי"מ נעשה החיבור דעליונים ותחתונים¹⁶, ולכן, בתור הכנה לזה הוצרך להיות הענין ד"הפך ים ליבשה"¹⁷, חיבור ים ויבשה, היינו, שהכח האלקי המכוסה בכריאה (ים) בא לידי גילוי (יבשה).

והרי הענין דמ"ת הוא שלא בערך להענין דיצי"מ, שהרי כל הענין דיצי"מ הוא בשביל מ"ת, כמ"ש¹⁸ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה".

ז. ומזה מובן ששביעי של פסח חלוק מימי חול המועד שלפניו, ש"כולן טפלין ליום טוב הראשון" (כיון ש"קרבנות כל הימים הן שוין לקרבנות יום טוב הראשון")² — כיון שיש בו דבר חידוש — שמחה מיוחדת מצד הענין דקריעת ים סוף.

(9) בשלח יד, ב.
 (10) ראה לקח טוב עה"פ. חזקוני שם דאשתקד פ"ב (תו"מ חל"ג ע' 322). וש"ב.
 (11) בשם מדרש.
 (12) מכילתא שם, יג"ד.
 (13) ראה לקו"ש ח"א בתחלתו.
 (14) פרש"י שם טו, כב — ממכילתא בא יב, לו. ועוד.
 (15) ד"ה כשם — ערכין טו, א.
 (16) ראה שמו"ר פי"ב, ג. ועוד.
 (17) תהלים סו, ו.
 (18) שמות ג, יב. וראה שמו"ר פ"ג, ד. ד. פרש"י עה"פ.

ג. ויש להוכיח³ מדברי רבינו הזקן בשו"ע סת"צ סי"ב: "בשביעי ושמיני של פסח .. אין אומרים שהחיינו בקידוש של שתי לילות, כיון שכבר אמרו בשתי לילות הראשונים של פסח", "אמרו" (בוא"ו) דייקא⁴, שפירושו, שכבר אמר אותו — את הברכה שהוצרך לברך בשביעי ושמיני של פסח (ועד"ז בחול המועד), ומזה משמע, שגם בימים שלאח"ז ישנו חיוב בפ"ע (ולא רק דין תשלומין), אלא שהדין הוא שכיון שברך שהחיינו בלילות הראשונים, הרי זה פוטרו⁵ מלברך בימים שלאח"ז.

ועוד יש להוכיח שהוא חיוב בפ"ע — ממ"ש רבינו הזקן בסתע"ג ס"ב, ש"אם שכח לברך (שהחיינו בקידוש ליל א'). .. אפילו נזכר למחר ביום יברך ואפילו באמצע השוק, ואם נזכר לאחר שקידש היום יום טוב שני של גליות, הרי הוא נפטר בשהחיינו שיברך על הכוס לאחר הקידוש":

אם החיוב דברכת שהחיינו הוא רק על התחלת היו"ט, ולאח"ז אין בו חיוב מצד עצמו אלא דין תשלומין בלבד — אינו מובן למה ימתין עד לברכת שהחיינו שיברך על הכוס לאחר קידוש, ולא יברך מיד לתשלומין דיום ראשון, הרי תשלומין דיום ראשון יש להם דין קדימה לברכת שהחיינו בליל ב', שאינה אלא מנהג, "דלא לזלזולי בה"⁶, "לומר שאינו יום טוב כלל, ועי"כ יבואו ג"כ לעשות בו כל מלאכת עבודה"⁷?

ומזה יש להוכיח שבימים שלאח"ז יש (לא רק דין תשלומין, אלא) גם חיוב מצד עצמו, ולכן "אם נזכר לאחר שקידש היום יום טוב שני של גליות, הרי הוא נפטר בשהחיינו שיברך על הכוס לאחר הקידוש", כי, כשיש חיוב מצ"ע (חיוב מן התורה שישנו במשך כל ימי החג) וחיוב דתשלומין (לברכת שהחיינו ששכח ביום ראשון), יש להקדים החיוב מצ"ע — בקידוש, ובמילא כבר השלים ג"כ (משא"כ בתפלה, שלאחרי שמתפלל התפלה שנתחייב בה עתה, חוזר ומתפלל תפלה נוספת בתור תשלומין לתפלה שהחסיר⁸).

[ועפ"ז לא נצטרך לומר שרק "אם נזכר לאחר שקידש היום יום טוב שני של גליות" צריך להמתין עד לקידוש, משא"כ אם נזכר לאחר שקידש יום שביעי של פסח, שבו אין מברכים שהחיינו בקידוש, אין לו להמתין לקידוש, אלא צריך לברך שהחיינו מיד שנזכר — שזהו חידוש

(3) בהבא לקמן שולבו כמה ענינים
 (4) ראה לקו"ש שם הערה 24.
 (5) ע"ד פס"ד ולשון אדה"ז סתע"ג ס"ב: אר"ח רסק"ח.
 (6) שבת כג, סע"א. שו"ע אדה"ז אר"ח סת"צ ס"א.
 (7) ברכות כו, ריש ע"ב. שו"ע אדה"ז אר"ח רסק"ח.
 (8) ראה לקו"ש שם הערה 24.

גדול, אלא אתי שפיר שגם בשביעי של פסח צריך להמתין לקידוש, כי אמירת שהחיינו כששכח ביום ראשון היא לא רק בתורת תשלומין, אלא גם מפני החיוב שיש בכל ימי הפסח מצד עצמם, וזמן החיוב הוא אחר קידוש, כמו בכל יו"ט].

ד. ונוסף לכך שבימים שלאח"ז יש חיוב מצד עצמו — יש בזה גם ענין של תשלומין:

בסת"מ"ג ס"ה כותב רבינו הזקן: "אם לא בירך שהחיינו בליל הראשון (דסוכות) ונזכר למחר, אומר למחר בשעה שנזכר, אפילו שלא על הכוס, ואם לא נזכר למחר, וגם בליל שני שכח ולא בירך שהחיינו, ונזכר באחד משאר ימי החג, יברך אימתי שנזכר, שברכת שהחיינו יש לה תשלומין כל שבעה, כמו שנתבאר בסימן תע"ג לענין פסח".

ובסת"מ"ג (ס"ב): "אם שכח לברך שהחיינו בקידוש ליל שני, אפילו אם בירך כבר בליל ראשון, חייב לברך אימתי שנזכר בכל שבעת ימי החג, דהיינו עד סוף יום טוב האחרון של גליות".

והרי כש"בירך כבר בליל ראשון" נפטר מהחיוב בפ"ע שיש בימים שלאח"ז, וא"כ, מה שמברך בכל שבעת ימי החג כששכח לברך בקידוש ליל שני, הרי זה בודאי רק דין תשלומין — דאף שחיוב הברכה ביום שני אינו אלא מתקנת חכמים, עבדינן תקנתא לתקנתא שיצטרך להשלים חיוב זה⁸.

[ולהעיר, שההוכחה היא מדציין אדה"ז בסי' תרמג "כמשנת" בסת"מ"ג, ולא ממ"ש בסת"מ"ג עצמו.

ובהקדמה:

באמר שהחיינו ביום א' ושכח ביום ב' ונזכר קודם אחש"פ: משום חיוב בפ"ע — אין צריך לברך אלא באחש"פ, דברכת ז' ימים כבר אמרה ביום א', אבל אחש"פ אינו יכול להפטר בברכת יום א', כי ממה-נפשך א' מהם חול; ואילו לטעם דתשלומין (ועבדינן תקנתא לתקנתא) — אומרה מיד כשנזכר (לתשלומין דיום ב').

ועפ"ז, בסת"מ"ג מצד עצמו אין הכרח שזהו מדין תשלומין, אלא יכול להיות גם משום חיוב בפ"ע — דיש לפרש (אף כי בדוחק קצת): אם שכח לברך שהחיינו בקידוש ליל שני, חייב לברך (ולצדדין קתני:

(8) ראה הדעות בזה — אנציק' תלמודית ערך ברכת המזון בתחלתו (כרך ד ע' תלג"ד).

באחרון של פסח — אם בירך כבר בליל ראשון. ובאם לא בירך ביום א') בכל שבעת ימי החג, דהיינו עד סוף יום טוב האחרון של גליות.

ורק מזה שאדה"ז מציין בסי' תרמג בהטעם דתשלומין "כמשנת" בסת"מ"ג, יש להוכיח שגם אם בירך בליל ראשון (שאו נפטר מהחיוב בפ"ע שיש בימים שלאח"ז), ושכח ביום ב', חייב לברך (לא רק באחש"פ, אלא) אימתי שנזכר בכל שבעת ימי החג, מדין תשלומין, דס"ל דעבדינן תקנתא לתקנתא].

ה. ויש להוסיף, שיש גם ענין של תשלומין בהוספה על החיוב שמצד עצמו:

בסת"מ"ג הנ"ל כותב רבינו הזקן: "אם לא בירך שהחיינו בליל הראשון... וגם בליל שני שכח ולא בירך שהחיינו, ונזכר באחד משאר ימי החג, יברך אימתי שנזכר, שברכת שהחיינו יש לה תשלומין כל שבעה". ולכאורה, מהו הצורך בענין התשלומין בשעה שיש חיוב מצ"ע, שהרי לא בירך בליל הראשון?

ויש לומר, שדבר גדול אמר בזה — שבברכתו באחד משאר ימי החג, ה"ז לא רק שעשה מה שהוא מחוייב בימי חול המועד מצד עצמו, אלא שגם עי"ז לא חיסר כלום ביו"ט הא', כי משלימו.

ועוד ענין בזה:

ברכת שהחיינו — תוכנה שמחה והודאה על "שהחיינו כו' לזמן הזה", שמזה מובן, שככל שהזמן ושמחתו גדול יותר — ההודאה צ"ל גדולה יותר. ומזה מובן, שכערך עילוי יו"ט על חול המועד (ואפילו יו"ט הא' דפסח על יו"ט האחרון דפסח, שכבר הורגל בהשמחה) — בערך זה עילוי ההודאה (דשהחיינו) דתשלומין על ההודאה דחיוב חול המועד מצד עצמו.

ועפ"ז יומתק חילוק הלשונות דאדה"ז, דבסי' ת"צ הלשון הוא "אמר" — דאמרו כולו בליל א' (ואדרבה — עוד ביתר שאת); ובסת"מ"ג הלשון הוא "נפטר" — דרק נפטר מהחיוב, אבל לא אמרו, כי חסר עילוי ההודאה דליל א' דאורייתא על ההודאה דליל ב' דאין נוהגין יו"ט אלא כו' (שם ר"ס ת"צ).

ו. והנה כל השקו"ט הנ"ל בהחיוב דברכת שהחיינו היא לא רק בנוגע לשביעי ואחרון של פסח, אלא גם בנוגע לחול המועד; ונוסף לזה יש ענין מיוחד בנוגע לשביעי של פסח:

היו"ט דשביעי של פסח קשור עם קריעת ים סוף, שאז הי' גמר